

SAVATIE BAȘTOVOI

MĂ ROG, DECI EXIST

Taina rugăciunii pe înțelesul omului limesc

CATHISHA

Deși este fără margini, sufletul omului este ca un vas.
Se umple și se golește sau se sparge ca un vas.

Oamenii plăcuți lui Dumnezeu sînt numiți în Scriptură vase alese, iar cei de necinste sînt vase de lemn și de lut.

*Fapte 9, 15
II Timotei 2, 20*

Dacă ne aplecăm asupra inimii, putem simți dacă e plină sau pustie sau dacă sufletul nostru e stricat sau are crăpături prin care ni se scurge căldura.

Recent am aflat că japonezii nu aruncă vasele sparte, ci le lipesc cu aur topit, astfel încît fisurile formează un desen de mare preț. Și cu cît fisurile sînt mai multe, cu atît și vasul devine mai de preț, avînd mai mult aur.

Lacrimile sînt aurul topit care lipește la loc sufletul stricat de păcate, făcîndu-l chiar mai de preț decît înainte. În astfel de vase lipite cu aurul lacrimilor Se odihnește Dumnezeu.

RUGĂCIUNEA

PE ÎNȚELESUL OMULUI LUMESC

CAPITOLUL I

De ce ne rugăm? Ce știm despre rugăciune?

Legătura dintre rugăciune și cugetarea la Dumnezeu.

Despre natura gândurilor din timpul rugăciunii

Nu este lucru mai mare și mai primejdios decât a învăța pe cineva cum să se roage, căci prin aceasta tu însuți te faci chezaș al legăturii omului cu Dumnezeu, mărturisind că Dumnezeu aude și ascultă pe cel ce se roagă. Tu, care ai nevoie să fii auzit, oare cum îi vei încredința pe alții că sînt ascultați? De aceea se cuvine a învăța rugăciunea de la sfinți, așa cum ni se descoperă ea în Scripturi, în rugăciunile Bisericii, iar mai apoi în mărturiile marilor rugători ce s-au făcut de-a lungul vremii pînă azi.

Despre rugăciune nu se poate vorbi decît rugîndu-ne. Rugăciunea nu este un subiect de discuții, nici un obiect de studiu. Tot ce știm despre rugăciune poate fi înțeles doar în măsura în care noi înșine ne-am rugat și ne este de folos doar în măsura în care dorim cu tot dinadinsul să înfăptuim. A vorbi în gol despre rugăciune este totuna cu a bîrfi o Persoană fără a ști că ea este de față și aude tot ce vorbești. Urmarea unei astfel de discuții nu poate aduce decît stricarea relației cu acea Persoană.

Unii cred că succesul rugăciunii constă în împlinirea cererilor, dar această părere este greșită. Și demonii pot îndeplini dorințe. Însă Dumnezeu îndeplinește doar ceea ce ne este de folos. Rugăciunea nu este doar cerere și dorință, ci este înfăptuirea unei legături vii cu Dumnezeu, legătură mai presus de nevoile și aspirațiile acestei lumi. Am putea spune că rugăciunea începe acolo unde se termină „toată grija cea lumească”¹ și începe preocuparea pentru Împărăția

¹ Cîntarea Heruvicului.

lui Dumnezeu. Acest lucru este limpede arătat în rugăciunea „Tatăl nostru”, unde prima cerere este să vină Împărăția Lui.

Rugăciunea are mai multe trepte și rosturi. Căci, într-un fel se roagă omul deznădăduit, care are nevoie să atragă privirea lui Dumnezeu asupra sa, și altfel se roagă sfântul care s-a făcut pe sine locaș al lui Dumnezeu. Din unii vorbește Însuși Dumnezeu, iar alții au nevoie să se ajute de cuvintele rugăciunilor scrise de sfinți, asemeni ologilor care se folosesc de cîrje pentru a putea pași. Dar și unii, și alții sînt mădulare ale acelui Trup care este Biserica, și în această zbatere sufletească se arată mila și puterea lui Dumnezeu, că pe cei bolnavi îi tămăduiește, iar în cei sfinți Se proslăvește.

Așa cum stările noastre sînt schimbătoare, tot așa și rugăciunea pe care o facem se schimbă odată cu noi. Acest lucru este ilustrat cu prisosință în *Psaltirea* Proorocului David, care înfățișează toate trăirile omenești, de la deznădejde la luminare și extaz. Astfel, putem

spune cu încredințare că nu există sfânt care să nu fi fost bîntuit de deznădejde și nu este vreun deznădăjduit care să cheme numele lui Dumnezeu, și Dumnezeu să nu-l audă.

Ioan 6, 37

Să ne apropiem cu îndrăznire către Dumnezeu, știind că pe tot cel ce vine la Dînsul nu-l va scoate afară. Dar înainte de a ne deschide sufletele, să privim înăuntrul nostru, astfel încît cuvintele pe care le vom rosti să nu fie spre osîndă, ci spre îndreptare, căci, așa cum citim la Prorocul David, rugăciunea unora se îndreptează ca tămîia înaintea Domnului, iar a altora se preface în păcat.

Psalmul 140, 2

Psalmul 108,6

Așadar, de ce ne rugăm? Ne rugăm pentru că nu putem altfel. Orice stare și orice trăire pot fi prilejuri de rugăciune. Ne rugăm atunci cînd ne simțim neputincioși, ne rugăm atunci cînd am avut o izbîndă, ne rugăm atunci cînd nu știm ce alegere să facem. Toate aceste prilejuri de rugăciune sînt înfățișate în psalmii Prorocului David, și oricine dorește să învețe cuvintele potrivite fiecărei stări, cunoscîndu-se, în acest fel, mai bi-

ne pe sine și plăcînd lui Dumnezeu, să înceapă prin citirea *Psaltirii*.

A privi înăuntrul nostru și a aprecia drept starea în care ne aflăm este foarte important atunci cînd ne apropiem să ne rugăm lui Dumnezeu. Evanghelia ne pune înaintea două exemple de rugăciune întemeiate pe propria analiză: vameșul, care nu găsea nimic vrednic în sine, și fariseul, care vedea doar faptele sale bune. Nu știm dacă fariseul a făcut și vreo faptă rea pe lângă toate faptele bune pe care le enumeră în rugăciunea sa, la fel cum nu știm dacă vameșul, care vedea în sine doar păcate, a făcut și fapte bune. Este foarte probabil ca vameșul să fi împlinit și el toate faptele bune ale fariseului, căci este logic ca cineva care vine la Templu și are destui bani de pe urma meseriei sale să fi plătit dările cuvenite și să și postească două zile pe săptămînă. Totuși, vameșul rămîne fixat pe greșelile sale, greșeli pe care le presupunea meseria sa de vameș, o categorie de oameni urîtă de toată lumea. Din această pricină, vameșul nici nu îndrăznește să in-

tre în biserică, ci, stînd la ușă, se lovește în piept și se roagă: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”² Fariseul însă, plin de laurii condiției sale și ai faimei între oameni, stă mîndru în fața lui Dumnezeu și nu Îi cere nimic decît Îi mulțumește că îl ajută să dea toate prinoasele la templu și că nu este ca alți oameni, păcătos, și nici ca acest vameș. Iată că, pe lîngă mîndria deșartă cu faptele sale bune, fariseul săvîrșește și păcatul judecății aproapelui, știut fiind că aceste două păcate sînt nedespărțite. Drept urmare, Hristos ne spune că vameșul, cel ce se considera pe sine păcătos și nevrednic de a intra în templu, a plecat mai îndreptat decît fariseul care păzise legea, dar nu a știut să se roage cu smerenie. Ba tocmai rugăciunea pe care a făcut-o a fost pricina osîndirii sale.

Pînă aici e clar, ne rugăm potrivit stării pe care o avem. Dar ce facem cînd nu avem stare de rugăciune? Cu toții cunoaștem acea stare din care nu poți face nimic și, cu atît mai mult, nu te poți ruga. Dacă starea

² Pilda vameșului și fariseului se regăsește în Evanghelia după Luca 18, 1-14.

noastră e atît de proastă, încît nu ne mai putem ruga, trebuie să facem orice altă lucrare a minții care să ne scoată din mlaștina sufletească. Putem citi sau cugeta la sensurile vieții, hrănind mintea cu gânduri aducătoare-aminte de moarte și judecată. Iar dacă nu sîntem în stare nici de asta, putem alunga duhul deznădejdiei prin metanii și închinăciuni făcute la icoane. De multe ori, văzînd strădania noastră trupească, Dumnezeu dezleagă sufletul de legăturile împietririi și reaprinde în noi dorul duhovnicesc.

Mintea omenească are însușirea de a nu sta nemișcată, mestecînd gânduri neîncetat. Sfîntul Efrem Sirul aseamănă mintea cu o moară care macină mereu ceea ce torni în ea. De aceea, spune, ce gânduri vom scoate din inimă, pe acelea le va măcina mintea. Și pentru că noi înșine nu sîntem izvor nesecat de înțelepciune și gânduri bune, ba mai degrabă sîntem plini de gânduri rele, se cuvine să ne hrănim cît mai mult cu cuvintele Scripturii și ale Sfinților Părinți. Această îndeletnicire o avea și Prorocul David, cugetînd ziua și noap-